

Weddebijslagen in de berekening van het ambtenarenpensioen

Het Rekenhof heeft een audit uitgevoerd naar het in aanmerking nemen van weddebijslagen in de referentiewedde die wordt gebruikt voor de berekening van de ambtenarenpensioenen. Het wil daarmee nagaan of de Federale Pensioendienst (FPD) erin slaagt om de exhaustieve lijst van aanneembare weddebijslagen in de wet actueel te houden, of er geen pensioenafhoudingen gebeuren op weddebijslagen zonder dat de betrokken ambtenaren daarvoor (later) aanspraak kunnen maken op een hoger pensioen en of de controleprocedures van de FPD (en/of de RSZ) volstaan om de juistheid van de afhoudingen op weddebijslagen in de DmfA-aangiftes te garanderen.

In 1999 probeerde de federale wetgever het aantal weddebijslagen te beperken die in aanmerking mogen worden genomen bij de berekening van het pensioen van statutaire ambtenaren. De wetgever wilde ervoor zorgen dat dergelijke weddebijslagen geleidelijk niet meer zouden meetellen zodat uiteindelijk alleen nog de 'wedde volgens weddeschaal' in aanmerking zou komen in de pensioenberekening.

In de praktijk nam het aantal aanneembare weddebijslagen de voorbije decennia echter verder toe. De uitbreidingen gebeurden zowel formeel (door nieuwe weddebijslagen toe te voegen in de wet) als, vooral, informeel (door het 'automatisch' in aanmerking nemen van wijzigingen aan en uitbreidingen van al aanneembare weddebijslagen). Bovendien wordt voor een twintigtal groepen van weddebijslagen de formele procedure voor het in aanmerking nemen voorbereid. Het Rekenhof is van oordeel dat de procedure voor uitbreiding van de lijst in de basiswet beter wettelijk moet worden afgebakend en dat ook de vereisten waaraan een weddebijslag moet voldoen om in aanmerking te kunnen komen voor de pensioenberekening beter moeten worden omschreven. De regelgeving over het vaststellen van de referentiewedde van de ambtenarenpensioenen kan mogelijk worden geëvalueerd in het kader van de pensioenhervorming die wordt voorbereid.

De wetgever heeft een duidelijk verband gelegd tussen het in aanmerking nemen van looncomponenten voor pensioen en het verschuldigd zijn van afhoudingen op deze looncomponenten. Als een bijslag in aanmerking komt, zijn pensioenafhoudingen wettelijk verplicht, en in het andere geval zijn ze onwettig. In de praktijk controleert noch de RSZ noch de FPD afdoende of er pensioenafhoudingen op weddebijslagen worden geïnd of niet. Daardoor gebeuren er ook afhoudingen op bijslagen die niet meetellen in de pensioenberekening. Dergelijke afhoudingen resulteren in onwettige inkomsten voor de FPD. Het Rekenhof meent dan ook dat de RSZ een efficiënte en performante controleprocedure moet vastleggen waarmee de FPD zich een gedetailleerd beeld van de afhoudingen kan vormen.

Het verband tussen pensioenafhoudingen en het in aanmerking nemen van weddebijslagen kan alleen worden gegarandeerd als snel na de creatie van een weddebijslag wordt beslist of die ook voor de pensioenberekening in aanmerking komt of niet. Als een overheidswerkgever voor het

eerst een weddebijslag toekent, is het aangewezen dat er minstens al een principiële beslissing is over het in aanmerking nemen. Het Rekenhof is van oordeel dat deze voorwaarde het best in de wet wordt opgenomen.

Het Rekenhof stelt verder vast dat de doorlooptijd om (nieuwe) weddebijslagen in de lijst van de basiswet op te nemen vaak zeer lang is. Dat heeft een budgettaire impact: het vertekent het beeld van de kosten voor de overheidspensioenen. Wanneer al meerdere jaren pensioenafhoudingen op een weddebijslag gebeuren voordat de bijbehorende pensioenrechten worden toegekend, worden pensioenuitgaven immers doorgeschoven naar volgende begrotingsjaren, terwijl de ontvangsten wel onmiddellijk worden aangerekend.

De trage besluitvorming leidt ook tot veel bijkomend werk voor de pensioenadministratie. Wanneer een weddebijslag uiteindelijk formeel in aanmerking mag worden genomen, moet ze immers alle intussen toegekende pensioendossiers herzien.

Overigens handelt de FPD op dit vlak niet altijd even consequent. In een aantal gevallen besliste de dienst namelijk om al weddebijslagen in aanmerking te nemen nog voordat dit formeel was goedgekeurd. Soms bleef de formele beslissing zelfs zonder meer uit.

De FPD stelt zich ook zeer inschikkelijk op bij het verder in aanmerking nemen van weddebijslagen die, na hun opname in de lijst van de basiswet, (vaak fundamenteel) worden aangepast of gewijzigd. De dienst acht nieuwe regelgeving alleen nodig als de oorspronkelijke rechtsgrond volledig werd afgeschaft. Concreet betekent dit dat de precisie van de wettelijke omschrijving van een weddebijslag bepaalt hoe moeilijk of gemakkelijk het voor een werkgever is om allerhande aanpassingen 'automatisch' te laten ressorteren onder die rechtsgrond. De juridische band tussen de weddebijslagen die destijds in de lijst van de basiswet werden opgenomen en latere weddebijslagen die de FPD zonder nieuwe formele besluitvorming als in aanmerking komend beschouwt, is in een aantal gevallen beperkt.

Het Rekenhof merkt tot slot op dat afgeschafte of in onbruik geraakte weddebijslagen nooit uit de wet of uit de databank van de aanneembare weddebijslagen worden verwijderd. Een actualisering van de wettelijke lijst en de erop steunende databanken zou de duidelijkheid nochtans ten goede komen. Daarenboven kan de wetgever schrappingen van weddebijslagen uit de wet best delegeren aan de uitvoerende macht.

De minister van Pensioenen onderschrijft de bevindingen van deze audit. Ze geeft aan dat ze sinds het begin van de regeerperiode heel wat aanvragen tot opname van weddebijslagen in de pensioenberekening heeft ontvangen. De minister deelt ook mee dat het verslag als discussiebasis zal dienen om in de toekomst de dossiers met de administratie beter te behandelen.